

Rónai Mihály Andrásné Bátyja

Bátyám, doktor Gábor György 1935 körül.

Bátyám, Gyuri tizenöt évvel volt idősebb nálam, 1902-ben született. Első emlékem róla -- persze akkor ő már jóformán felnőtt volt --, hogy jött haza Firenzéből. Oda járt az egyetemre, mert akkor még úgy tervezte, hogy építész lesz. De azt hiszem, csak egy évet volt ott, aztán belekeveredett valami diáklázadásba. Nagyon torzonborzra emlékszem, ahogy megjött, mert az egész társaságot letartóztatták, és börtönbe is zárták ott, Firenzében. Később soha nem beszéltünk róla, tehát nem

tudok részleteket. Csak azt, hogy akkor szakállasan érkezett. Direkt. Nyilván büszke volt erre az egészre. Ez az 1920-as évek eleje volt. Nem tudom pontosan, mi történt ott akkor. Firenzébe soha többet nem ment vissza [Gábor György a Magyar Életrajzi Lexikon szerint a milánói műegyetemre járt. -- A szerk.].

Különben itt érettségizett az evangélikusban [Budapest Fasori Evangélikus Gimnázium]. Nagyon jó iskola volt, falán a tábla, hogy hány Nobel-díjas járt ide. Az iskolát ő is korábban kezdte, akárcsak a férjem. Mert aki elég okos volt, annak el lehetett kezdeni az iskolát ötévesen. A forradalom [Valószínűleg 1919-ben, a Tanácsköztársaság idején. -- A szerk.] alatt érettségizett, aztán az nem volt érvényes, újra kellett vizsgáznia. Nem volt elég egyszer, szegény feje, kétszer érettségizett.

Firenze után Gyuri Németországba ment egyetemre, Heidelbergbe és Berlinbe. Nyelveket és irodalmat tanult, szóval bölcsészetet. Aztán Párizsban folytatta. Ezen a három helyen volt, és közben zongorázott. Tényleg nem tudta eldönteni, hogy mit akar. Amikor végzett, a Drezdai Operához került, ahol segédrendező lett. Az nagyon passzolt rá, a rendezőség, mert diktatórikus hajlamokkal rendelkezett, és ott dirigálhatott. Nagy karriert jósoltak neki. Fritz Busch volt a főzeneigazgató, aki nagyon ismert karmester volt abban az időben. Mint említettem, járt is nálunk többször. Hogy zsidó volt-e vagy csak antifasiszta, azt nem tudom, de Amerikába készült kimenni, és vinni akarta magával a bátyámat. A karrier végképp meg lett volna alapozva. Nagyon szerette őt. És emlékszem egy éjjeli nagy ordítózásra, mert a bátyám egy itteni szerelmi ügy miatt nem ment el a Buschsal Amerikába. Akkor teljesen megszakadt ez a zenei vonal.

Itthon maradt, és segített a papának a Gábor-intézet vezetésében. Közben még nagyon sok mindent csinált. Berlinben megjelent egy könyve: "Die Misanthropie Chamforts" (Curtius Verlag), melyet a német és francia tudományos sajtó elismeréssel méltatott, Magyarországon pedig egy drámája "Egy asszony árnyéka" címmel, a Színpad kiadásában, továbbá cikkei több napilapban és folyóiratban.

Megnősült, házassága tulajdonképpen nem jól sikerült. 1942-ben elvitték munkaszolgálatra. Ukrajnában volt, ahonnan aztán 1944-ben hazakerült úgy, hogy erdőt irtottak, és egy fa rázuhant a karjára, eltörte, és akkor hazaküldték gyógyulni. Nem ment vissza, nálunk, a szekrényben bujkált [Ukrajnából nyilván korábban hazakerült, nem csak 1944 novemberében, amikortól náluk bujkált. - A szerk.].

A háború után a "Nagyvilág" szerkesztőségében dolgozott, ő volt az olasz rész szerkesztője [1957-től dolgozott haláláig a "Nagyvilág" szerkesztőségében mint olasz-spanyol rovatvezető. - A szerk.]. Sokat fordított olaszból. Legsikeresebb saját műve a "Gondolatok könyve", aforizmagyűjtemény, rettentő sok kiadást ért már el.